

Meddelelse om det 2. fund i verden af pelsmiden *Radfordia mironovi* Bochkov, 1997 (Acariformes: Myobiidae) fundet på halsbåndmus (*Apodemus flavicollis*) i Lejre, Danmark

Simon Haarder & Lars Holm Hansen

Abstract

Notice of the second record in the world of the myobiid mite *Radfordia mironovi* Bochkov, 1997 (Acariformes: Myobiidae), found on a yellow-necked mouse *Apodemus flavicollis* in the private garden of the second author at Højby close to Lejre, Denmark in October 2022. Last time this mite was reported, was in the paper of the description of the species back in 1997 (Bochkov, 1997), where it was described on the basis of individuals found on a yellow-necked mouse collected on the Crimean Peninsula, Ukraine in 1961.

I forbindelse med havearbejde en oktoberdag i 2022 bemærkede artiklens andenforfatter en død halsbåndmus liggende i en spand med regnvand. I spanden var oprindeligt samlet nedfaldsæbler fra august/september, men spanden blev "glemt" og på et tidspunkt er musen så blevet tiltrukket og hoppede op i spanden med nu opløste æbler – og druknede i regnvandet. Den gennemblødte kolde mus blev efterfølgende tørret ved hjælp af en hårtørrer, og fremstod nu pæn og intakt og med det for halsbåndmusen karakteristiske brungyldne bånd over brystet samt lang hale (fig. 1). Herefter blev den lagt på frys med henblik på senere udstopning. Sidstnævnte blev dog aldrig aktuelt, idet musen blev overdraget til artiklens førsteforfatter som led i dennes undersøgelser af pelsmidter på danske pattedyr.

Halsbåndmusen er en meget almindelig og vidt udbredt museart fra familien ægte mus (Muridae). Man kender til en lang række insekter og mider fra den. Nogle er fredelige og ernærer sig ved fedt- og skælafsondringer fra huden (såsom mider i familien Listrophoridae). Andre er mere skadelige, da de ødelægger hudbarrieren og kan forårsage hårtab. Til den sidstnævnte gruppe hører pelslus (Trichodectidae) samt midedefamilien Myobiidae.

Omkring 450 arter er p.t. placeret i Myobiidae, og blandt værtsdyrene finder man pattedyr i enhver afskygning: pungdyr, flagermus og gnavere (Bochkov & Fain, 2003). I laboratoriegnavere (mus og rotter) kan en ukontrolleret forekomst af disse mider resultere i dermatitis (inflammation i huden) og dårlig trivsel hos gnaverne. Det forstår man godt, når man ser det kraftigt modificerede første benpar hos miderne – det er bygget til at holde fast (fig. 2B). Midernes effekt på vilde populationer af gnavere er ikke velundersøgt.

På slægten *Apodemus* (halsbånd-, skov- og brandmus) findes adskillige arter fra slægterne *Myobia* og *Radfordia* i Europa. En af disse arter – *Radfordia mironovi* – blev beskrevet fra halsbåndmus i 1997 af en russisk forsker (Bochkov, 1997). Selve materialet stammer fra Krim i Ukraine, helt tilbage fra 1961. Siden er arten ikke fundet før nu – det første genfund, hele 61 år efter. Udover diverse pelslus og en enkelt ubestemmelig mide, fandtes en enkelt hun af netop *Radfordia mironovi* fast forankret i skindet (fig. 2). Det er dermed blot det andet fund i verden!

Yderligere en halsbåndmus, fundet frisk død ved foden af en bøg i Lerbjerg Skov syd for Hvalsø den 28. oktober 2023, er blevet tjekket for *Radfordia mironovi* – dog desværre uden yderligere fund af arten. Til gengæld sad der adskillige andre mider på dyret, herunder mindst to nye arter for Danmark, som vil blive omtalt i en senere artikel sammen med andre midfund fra danske pattedyr.

Midfamilien Myobiidae har ikke været genstand for større undersøgelser i Danmark og der kendes kun én hjemmehørende art, *Myobia musculi*. Denne art er associeret med vilde husmus og laboratoriemus, men de nærmere fundomstændigheder tilknyttet de danske fund er ukendte (Hallas, 1978). På et større geografisk niveau er familien nærmest kun undersøgt i det gamle Sovjetunionen og efterfølgende Rusland, samt sporadisk i Afrika, Nordamerika og Asien på især gnavere og flagermus.

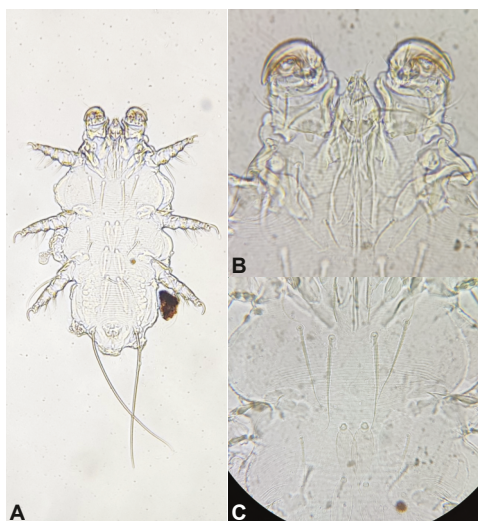
Fundet af *Radfordia mironovi* er gjort på en meget udbredt og almindelig museart, hvilket vidner om, at vores forståelse for familien er særdeles mangelfuld. Der er immervæk langt fra Krim i Ukraine til Højby ved Lejre!

Referencer

- Bochkov, A.V., 1997: Myobiid mites (Acariformes: Myobiidae) parasitizing rodents of the family Muridae (Rodentia) of Russia and neighbouring countries. – *Parazitologia* 31(3): 201-209. [russisk, med engelsk sammendrag]
- Bochkov, A.V. & A. Fain, 2003: New observations on mites of the family Myobiidae Megnin, 1877 (Acari: Prostigmata) with special reference to their host-parasite relationships. – *Entomologie* 73: 5-50.
- Hallas, T.E., 1978: Fortegnelse over danske mider (Acari). – *Entomologiske Meddelelser* 46: 27-44.

Figur 1. Pelsmiden *Radfordia mironovi* blev fundet på denne druknede halsbåndmus (*Apodemus flavicollis*). Musens længde, fra snude til halsespids: 23,2 cm (halelængde: 12,2 cm).

Figur 2. A: Habitus foto af *Radfordia mironovi* fundet på halsbåndmus. Eksemplaret er en hun, 550 µm lang (foto taget ved 100x forstørrelse). – **B:** Klørerne på første benpar bruges til at holde sig fast i pelsen på værtsgnaveren (foto taget ved 600x forstørrelse). – **C:** Detaljefoto af dorsalsiden. Nederst i billedet ses bladformede børster, hvis længde- og bredde mål er vigtige for bestemmelsen af miden. Andre vigtige karakterer er længden af udvalgte børster på ventralsiden.